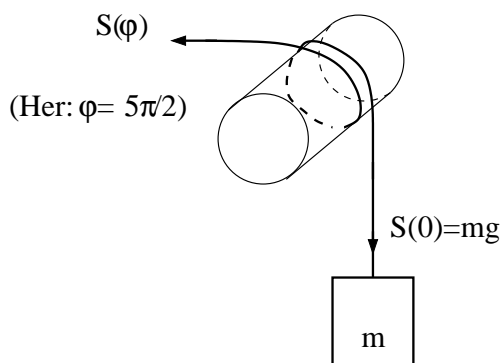

Oppgave 1.

ϕ	S/g (g)	μ
0	185	
$\pi/2$	240	
π	300	
$3\pi/2$	440	
2π	600	
$5\pi/2$	800	
3π	1000	
$7\pi/2$	1100	
4π	1400	

Tabell: Maksimal snorkraft S med lodd i likevekt, med snor surret en vinkel ϕ rundt plastrøret.

Innledning: I forelesningene viste vi, både eksperimentelt og ved hjelp av regning, hvordan surring av ei snor rundt en sylinder resulterer i en friksjonskraft som kan hjelpe oss å holde tunge gjenstander oppe. I figuren til venstre er $S(\phi)$ minste påkrevde snordrag for å holde massen m i ro når hyssingen har kontakt med sylindren over en vinkel ϕ ,

$$S(\phi) = S(0) \exp(-\mu\phi),$$

eventuelt det maksimale snordraget som kan brukes uten at massen trekkes oppover,

$$S(\phi) = S(0) \exp(\mu\phi).$$

Målinger av sistnevnte variant, utført på faglærers kontor fredag 14.09.2012 med enkle fjærvæker og lodd med masse $m = 185$ g, gav resultatene i tabellen til venstre. Du skal bruke disse måleresultatene til å bestemme den statiske friksjonskoeffisienten μ mellom snora og plastrøret. Vi antar at feilen i m , dvs $S(0)$, er neglisjerbar, og at feil i S og ϕ , og dermed μ , er tilfeldige. Nedenfor følger selve oppgaven.

Basert på de $n = 8$ målepunktene i tabellen, bestem middelverdien av friksjonskoeffisienten,

$$\bar{\mu} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \mu_i,$$

et estimat for usikkerheten i en enkeltmåling av μ (det såkalte standardavviket),

$$\Delta\mu = \sqrt{\frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (\mu_i - \bar{\mu})^2},$$

og et estimat for usikkerheten i middelverdien (den såkalte standardfeilen),

$$\Delta\bar{\mu} = \frac{\Delta\mu}{\sqrt{n}}.$$

Angi deretter μ med middelverdi og usikkerhet (standardfeil), dvs på formen

$$\mu = \bar{\mu} \pm \Delta\bar{\mu}.$$

Til slutt plotter du de eksperimentelle målepunktene for størrelsen $\ln[S(\phi)/S(0)]$ sammen med de tre rette linjene $\mu\phi$, for $\mu = \bar{\mu}$ samt $\mu = \bar{\mu} \pm \Delta\mu$. Er andelen målepunkter som ligger innenfor $[\bar{\mu} - \Delta\mu, \bar{\mu} + \Delta\mu]$ omtrent som forventet? Bruk gjerne digitale hjelpemidler (matlab, python, excel e.l.) til å løse denne oppgaven!

Oppgave 2.

En kloss med masse 1.00 kg holdes i ro på et skråplan med helningsvinkel 30° . Den statiske friksjonskoeffisienten er $\mu_s = 0.43$, og den kinetiske friksjonskoeffisienten er $\mu_k = 0.40$.

- a.** Klossen slippes. Hvor stor er da friksjonskraften som virker på klossen? Hva blir klossens akselerasjon?
- b.** Vi lar nå klossen bli påvirket av en tilleggskraft $F = 1.00$ N, rettet oppover langs skråplanet. Hva blir nå friksjonskraften på klossen og klossens akselerasjon når den slippes? (Tilleggskraften virker uendret både før og etter klossen slippes.)
- c.** Vi gjentar eksperimentet, men nå med tilleggskraften $F = 2.00$ N oppover langs skråplanet. Finn igjen friksjonskraften på klossen og klossens akselerasjon når den slippes.

Oppgave 3.

En kloss med masse m er festet til ei (masseløs) fjær med fjærkonstant k . Fjæra er festet til en vegg i sin venstre ende. Klossen kan gli uten friksjon på et horisontalt underlag. Bevegelsen blir startet (ved $t = 0$) ved å dra klossen fra likevektsposisjonen $x = 0$ mot høyre til posisjon x_0 og gi den en hastighet v_0 mot høyre. Klossen utfører deretter harmoniske svingninger beskrevet ved $x(t) = A \cos(\omega t + \phi)$ der $\omega = 2\pi/T$ er vinkelfrekvensen, T er perioden, og ϕ er en fasekonstant.

- a.** Finn uttrykk for ω , ϕ og amplituden A . (Dvs, uttrykt ved størrelser oppgitt innledningsvis. Det er mer enn en måte å uttrykke disse størrelsene på.)
- b.** Finn et uttrykk for systemets totale energi E .
- c.** Vi kunne alternativt ha skrevet løsningen på formen $x(t) = B \cos \omega t + C \sin \omega t$. Hva blir da de to koeffisientene B og C ?
- d.** Bestem tallverdier for svingebevegelsens maksimale utsving og maksimale hastighet dersom $m = 100$ g, $k = 10$ N/m, $x_0 = 1.0$ cm og $v_0 = 10$ cm/s.

Oppgave 4.

Systemet i oppgave 3 dreies 90 grader slik at massen m henger vertikalt i tyngdefeltet. Ny likevektsposisjon for klossen tilsvarer at fjæra er strukket en lengde Δx . Finn et uttrykk for Δx . (Tyngdens akselerasjon: $g = 9.8$ m/s²) Bestem også tallverdi for Δx . Skriv ned bevegelsesligningen for klossen, og vis at den vil svinge harmonisk med samme frekvens som før.

Noen fasitsvar:

Oppgave 1: 0.172 ± 0.005 .

Oppgave 2: a) 3.4 N, 1.51 m/s², b) 0.51 m/s², c) 2.91 N.

Oppgave 3: d) 1.4 cm, 14 cm/s.

Oppgave 4: 9.8 cm.